

Европейската околна среда — състояние и перспективи 2005

Кратко изложение

Подобрения в Европа, местни решения, глобално въздействие

Европейците ценят своята околна среда — проучванията на общественото мнение от Евробарометър показват, че болшинството от тях (над 70 %) желаят отговорните за вземане на решенията институции и лица да отдават еднакво значение на екологичната, икономическата и социалната политика. Като отделни граждани, европейците са готови да предприемат някакви действия в областта на околната среда, въпреки че вероятно биха могли да направят повече, ако разполагаха с по-добра информация за решения в областта на околната среда, които не струват скъпо или изобщо не са свързани с някакви разходи. Също така, те биха направили повече, ако бяха убедени, че техните съграждани също правят това.

През последните 30 години бе извършено много за подобряване на околната среда в Европа. Елиминирано бе съдържанието на олово в повечето видове бензин. Постепенно бяха изведени от употреба хлорофлуоровъглеродите (CFC), които разрушават озона. Емисиите на азотен окис от пътния транспорт бяха намалени с около 90 % спрямо стойностите, които биха достигнали, ако не бяха въведени каталитичните преобразуватели. Емисиите на серен двуокис от производството на електроенергия също значително намаляха основно поради въвеждането на димоотводни сероочистващи технологии.

Увеличаващото се пречистване на градските отпадъчни води позволява на реките, езерата и естуарите в Европа да се възстановят след замърсяването. Определените за защитени природни територии в Европейския съюз сега заемат 18 % от цялата му територия, което спомага за поддържането на екосистемите и съхранението на биологичното разнообразие. Горите постепенно се увеличават, а в някои райони се възстановяват дори по-бързо от преди. Тези и много други постижения се превръщат в ползи за здравето на хората и качеството на техния живот.

Но главните предизвикателства остават за бъдещето. Най-належащото е промяната на климата, чиито последици вече се смятат за показателни във все по-честите екстремни колебания във времето, засушаванията в някои райони и топенето на полярните ледове. Други екологични приоритети са замърсяването на атмосферния въздух и регламентираното използване на химически вещества, с цел намаляване на въздействието им върху здравето и околната среда; съхраняването на земята като производствен ресурс и като хранилище за биоразнообразието; подобряване на качеството и количеството на прясната вода; и гарантиране здравето на океаните. Океаните, по специално, са основни екосистеми, които поддържат много от екологичните стоки и услуги, от които ние зависим.

Отговорите на някои от тези предизвикателства могат да бъдат намерени в увеличаването на употребата на възобновяеми енергийни източници, като вятърната и слънчевата енергия, на мястото на някои от ограничените невъзобновяеми ресурси, които както развитите, така и развиващите се икономики се надпреварват да експлоатират.

Много от днешните екологични проблеми, пред които сме изправени, се коренят в начина, по който се използва земята в Европа и в структурата на нейната икономика и нашия начин на живот. Те трудно могат да бъдат променени. Най-значимо е изместването на екологичния акцент от въпросите, свързани с производството, към тези на потреблението. По-добрата информираност за екологичните и здравни последици би оказала положително въздействие върху избора, който правим всеки ден във връзка с това какво да купуваме, къде да живеем и да работим и къде и как да пътуваме.

В периода между 1990 и 2002 г. разходите на домакинствата в ЕС 15 са се увеличили с една трета. Очаква се до 2030 те да се удвоят за всички 25 държави-членки на ЕС, като са налице значителни различия между доходите на различните групи от населението и в различните райони. В една

все по-глобализираща се икономика, изборът на потребителите навсякъде оказва все по-голямо въздействие върху околната среда не само в Европа, но и в много други части на света. Необходимо е по-добро разбиране за възможното въздействие посредством интензивни изследвания, за да се подпомогне промяната на посоката на някои от сегашните и бъдещи низходящи тенденции.

Възлизаци на около пет 'глобални хектара' площ на човек, 'екологичните следи' от 25-те държави-членки на ЕС — това е изчислената площ земя, която е необходима за производството на ресурсите, които консумираме и за абсорбирането на отпадъците, които създаваме — са приблизително на половината на тези в Съединените щати, но надхвърлят тези в Япония. Също така, те са повече от два пъти по-големи от средните за страни като Бразилия, Китай или Индия. Общото глобално потребление на природни ресурси е приблизително с 20 % по-голямо от скоростта, с която те се заместват всяка година. Това бе наречено 'да се издържаш от състоянието си, вместо от лихвите'.

Увеличаваща се урбанизация, запустяване на земите

Почти три четвърти от населението на Европа живее в градски зони и предградия, които представляват около 10 процента от общата земяна площ на ЕС. Това явление изглежда управляемо, но интензивността и конфликтите във връзка с многократната употреба на земята могат да имат отражение върху ценни участъци от територията на Европа, далеч от мястото, където всъщност се извършва първоначалното ѝ ползване.

Последните анализи показват, че още над 800 000 хектара естествени земни площи са превърнати в изкуствени повърхности за жилища, служебни помещения, магазини, предприятия и пътища, с което в периода между 1990 и 2000 г. градските зони на континента са се увеличили с 6 %. Това се равнява на площ, трикратно по-голяма от територията на Люксембург и представлява едно чувствително

намаляване на природния капитал. По-ниските цени на качествената земеделска земя в сравнение с тези на земята в градските зони е сред главните фактори, които влияят върху това разрастване на градските райони.

Туризмът също продължава бързо да се разраства, което отчасти се дължи на ниските цени на самолетните билети и на все по-благоприятното и застаряващо население на Европа. Туризмът също има своя принос за разрастването на градските райони, особено във вътрешните части на крайбрежните конгломерати, като тези по продължение на силно развитата средиземноморска крайбрежна ивица. Недобре планираното развитие на туризма също може да увеличи затрудненията в зони, които вече страдат от проблеми с водите.

С увеличаването на градските зони ще се увеличава и интензивността на употребата на земи и води от околните райони. Това увеличение оказва влияние върху някои основни 'услуги', за които сме свикнали да смятаме, че получаваме безплатно от природата, като например естественото филтриране на подземните води във водоносни пластове за питейна вода, опазването на влажните зони и на генетичното разнообразие, което се наблюдава в области, в които се осъществява маломасщабно екстензивно земеделие. Унищожаването на гористите местности може коренно да измени оттичането на дъждовните води, с което да предизвика образуването на кални свлачища и други проблеми и същевременно да доведе до увеличаване на засташените от наводнения зони.

Промяната на климата е реалност

Промяната на климата е в ход. През последните 100 години средните температури в Европа са се повишили с 0.95 градуса по Целзий, а през идния век се очаква да се повишат с 2–6 градуса по Целзий. На някои места е вероятно земеделието да има полза от удължения селскостопански сезон, но на други тежките засушавания и още по-тежките

(и по-трудно предвидими) промени във времето правят земеделието по-рисковано начинание.

Покачващите се температури на морската вода са вредни както за живота на морските организми, така и за хората, тъй като те увеличават вероятността от 'цъфтеж на морските водорасли' и образуването на токсичен планктон. Зоопланктонът, който е в основата на хранителната верига, и рибата, която разчита основно на него като главен хранителен източник, са склонни да следват тенденциите на температурата. Всъщност някои животински видове вече са мигрирали на хиляда километра на север. Сухоzemните видове животни и растения също са в движение. За съжаление миграцията не е решение за някои от видовете. За алпийските видове растения и животни, които обитават най-високите надморски височини, възможностите за преместване на друго място се изчерпват.

В отговор на това министрите на ЕС се договориха за една пределна норма, с която да се ограничи дългосрочното глобално покачване на средната температура до не повече от 2 градуса по Целзий над пред-индустриалните равнища. Те посочват също, че за постигане на тази цел е възможно да се наложи стабилизиране на концентрациите на CO₂ на равнища доста под 550 ppm, което ще наложи намаляване до 2050 г. на емисиите на парникови газове в развитите страни с 60-80 % спрямо равнищата през 1990 година. В краткосрочен план ЕС е на път повсеместно да достигне запланираните нива от Киото в резултат на схемата за търговия с емисии на ЕС и някои други мерки, включително Европейската програма за промяна на климата. Въпреки това ще бъде по-трудно да се достигне средносрочната цел за 2020 г. за 15 до 30 % намаляване на емисиите на парникови газове спрямо равнищата от 1990 година.

Проучванията на ЕАОС за възможните сценарии стигат до заключението, че ключът за съществуването на икономика с ниски равнища на емисии на въглерод е преди всичко в три мерки: намаляване на енергопотреблението, увеличаване

дела на енергията от възобновяеми енергийни източници и повишаване на енергийната ефективност при производството и потреблението на енергия, особено чрез въвеждането на допълнителни мерки за опазване на енергията. Употребата на възобновяеми енергийни източници в енергетиката постепенно нараства, докато в повечето страни възможността за увеличаване на дела на атомната енергия остава открит и горещо дискутиран въпрос.

Бавен напредък в управлението на енергийното търсене

От 2000 г. насам подобрената ефективност в производството на енергия и намаляващото търсене на енергия от страна на промишлеността бяха изместени от повишеното енергопотребление от потребителите и от сектора на услугите. Увеличаващ се брой домакинства използват все повече електроуреди. Проучванията сочат например, че електроуредите, оставени включени в мрежата в режим 'изчакване', днес са причина за 3-13 % от потреблението на електроенергия в домакинствата.

Очаква се до 2030 г. търсенето на енергия в Европа да се увеличи с приблизително 20 %, което е много по-малко от предвижданото увеличение на БВП, но все пак е в грешната посока, спрямо изискванията за борба с промяната на климата. Икономически ефективните мерки за подобряване на енергийната ефективност остават недостатъчно използвани. По-ефективните централи за комбинирано производство на топло- и електроенергия могат да подобрят ефективността в предлагането на енергия. Улавянето и съхранението на въглерода може да послужи като преходна технология. Мерките за ефективност за сградите, превозните средства и потребителските стоки, стимулирани с пазарно-базирани инструменти и регламенти, биха спомогнали за намаляване на търсенето.

В средносрочен план, устойчивото инвестиране във възобновяеми енергийни източници, в мерки

за енергийна ефективност и във водорода като енергиен носител, би спомогнало за намаляване зависимостта на Европа от изкопаемите горива. Последното би било от полза особено в транспортния сектор, който е най-бързо развиващият се участник в процеса на увеличаване на енергийното търсене и на емисиите на CO₂ в Европа. Тревожен е фактът, че тази тенденция вероятно ще продължи през идните десетилетия. По-конкретно, в периода между 2000 и 2030 година се очаква въздушният транспорт да удвои своя дял от транспорта като цяло.

ЕС показва ангажираност и има водеща роля в процеса, като определи амбициозни норми и цели за намаляване на емисиите на парникови газове. Освен това бе прието, че бездействието ни излага на прекалено големи рискове. Преминването към ниско-въглеродни енергийни източници, предложено в сценариите на ЕАОС, ще доведе след себе си до по-високи сметки за енергия за потребителите. Но бездействието също има своята цена, както показват няколко проучвания, които се занимават с този въпрос. Според едно от тях 'социалната цена на въглерода' — цената, която заплаща световното общество за всеки тон въглерод емитиран в околната атмосфера, е около 60 евро на тон. Според други проучвания тази цена е много по-висока. Различните прогнозни оценки зависят от това, по какъв начин се определя паричното изражение на дългосрочния ефект върху климата, селското стопанство, качеството на атмосферния въздух, насекомите, водоснабдяването и заболяемостта.

Тази цена може да бъде видяна в истинското ѝ съотношение когато вземем предвид факта, че емисиите на парникови газове в 25-те държави-членки на ЕС са от порядъка на 5 до 25 тона въглерод на човек, в зависимост от това в коя държава живеете (което се равнява на социална цена от 300 евро/човек до 1 500 евро/човек). Можем да направим сравнение между тези стойности и прогнозната допълнителна цена от 45 евро/човек, която ще е необходимо да се плати през 2030 г. за развитието на икономика с намалено потребление

на въглерод — последното ще бъде значително по-евтино.

Ние сме по-здрави, но продължаваме да бъдем изложени на въздействието на замърсяващи околната среда вещества

Европа постигна голям напредък в намаляването на много форми на замърсяване на атмосферния въздух. По-конкретно, тя елиминира смога в много райони и намали киселинните дъждове. Но в много градове и зоните около тях високите концентрации на фини прахови частици и на озон на нивото на земната повърхност все още са причина за различни здравни проблеми. Озонът също така уврежда здравето на екосистемите и на посевите на обширни територии земеделски площи в Европа.

Въпреки намаляването на емисиите, концентрациите на тези вредни за околната среда вещества остават високи и често са над заложените цели. Излагането на въздействието на подобни концентрации води до намаляване на очакваната продължителност на човешкия живот, причинява преждевременна смърт и масово влошаване на здравето състояние. Увеличаващият се обем на транспорта — с 30 % товарния и 20 % пътническият за последните 10 години, означава, че значителните технологични подобрения не са довели до много голямо общо намаляване на емисиите.

Европа губи по 200 милиона работни дни годишно поради заболявания, свързани със замърсяването на атмосферния въздух. Освен това, според Организацията за икономическо сътрудничество и развитие OECD, 6,4 % от смъртността и заболяемостта сред малките деца в Европа са причинени от замърсяването на въздуха навън. Тази цифра е несъразмерно по-висока в новите държави-членки на ЕС. Анализът в подкрепа на Тематичната стратегия за замърсяването на атмосферния въздух, публикуван през септември 2005 г. показва, че значителното въздействие върху здравето на хората и екосистемите ще продължи дори ако бъдат изпълнени всички изисквания на съществуващото законодателство.

Усъвършенстването на технологиите в транспорта и преминаването от хибридни варианти към превозни средства, ползващи водород за гориво, има своята роля за намаляване излагането на въздействието на вредните и опасни вещества. Това важи и за градоустройствените планове, които биха могли да предложат комплексни транспортни подходи като реална алтернатива на автомобилния транспорт в много градски райони.

Гражданите на Европа са също така изложени на въздействието на увеличаваща състава си комбинация от замърсяващи околната среда химични вещества, отделяни от храните и съвременните потребителски стоки, включително мебелите, облеклото и домакинските продукти. Все по-често се изтъква връзката между химическите вещества и тенденцията към увеличаване на раковите заболявания на репродуктивните органи (тестисите, простатата жлеза и рака на гърдата) и на левкемията при децата. Липсват неоспорими доказателства за това, но повсеместното наличие на следи от химически вещества в кръвните проби на хората и в околната среда е една явна причина за тревога. Намаляването на употребата на опасни химически вещества в земеделието и по-малките остатъчни стойности в крайните продукти биха спомогнали за намаляване до голяма степен на въздействието на подобни смеси от химически вещества.

Предотвратяването на замърсяването дава резултат

Положени бяха огромни усилия за пречистването на отпадъчните води на Европа и за намаляване на замърсяващите водите отпадъци от промишлеността. Въпреки това все още има какво да бъде направено преди да бъдат изпълнени всички изисквания на директивата за пречистване на отпадъчните води на населените места. Напредъкът досега бе постигнат посредством капитални вложения и съвременни форми на пречистване.

Бъдещите тенденции показват, че ще бъде постигнато допълнително намаляване на

замърсяването на отпадъчните води, особено в 10-те държави-членки на ЕС, които от 2007 г. ще ползват структурните и присъединителните фондове на ЕС. Опитът в политиката за пречистване на отпадните води през изминалите 20 години показва, че инвестициите в мощности за пречистване в съчетание с реалистични икономически стимули за намаляване на замърсяването от източниците, е икономически най-ефективния начин за намаляване на тези замърсявания.

ЕС се стреми да намалява замърсяването на околната среда от селското стопанство чрез политически мерки, като директивата за нитратите. Междувременно инвестициите от водната индустрия продължават да осигуряват качеството на питейната вода. Обаче продължава прецеждането в Европейските реки и подземните води на органични и минерални торове и пестициди използвани в селското стопанство. Въпреки че се очаква употребата на тези химически вещества да намалее в 15-те стари държави-членки на ЕС, със засилването на земеделието в 10-те нови държави-членки се очаква до 2020 г. употребата на минерални торове там да се увеличи с 35 %.

Проблемите с качеството на подземните води в Европа ще останат в много райони, тъй като ще са необходими десетилетия, за да могат замърсяващите околната среда вещества, които попадат в почвата да достигнат до реките, езерата и водоснабдителните обекти. Предотвратяването на тези замърсявания посредством промяна в земеделските практики е по-икономически ефективно от пречистването, особено в по-дългосрочен план.

Изчерпване на природните ресурси

Състоянието на световните запаси от риба илюстрира опасността от свръх употреба на природните ресурси и увреждане на функциите на екосистемите. Рибата е последният най-главен хранителен ресурс от дивата природа. По оценки

на Организацията по храните и земеделието (FAO) на Обединените нации, 75 % от световните запаси от риба са обект на свръх улов. Хищници от първа значимост, като например рибата тон и акулите, се срещат все по-рядко.

След като много от запасите на Европа са вече изчерпани, европейският риболовен флот измести дейността си по-далеч, подкрепен от двустранни споразумения и субсидии. Тези флоти играят важна роля за 'риболова надолу по хранителната верига', защото унищожават значителни количества биологични видове от първа значимост. Това постави в опасност много биологични видове с пазарно значение, а структурата на екосистемите под заплаха.

По отношение на земята, определянето на 18 % от площта на Европа за защитени територии в рамките на мрежата Натура 2000 (Natura 2000) ще допринесе за гарантирането на здравето и разнообразието на екосистемите в тях. Въпреки това ландшафтът на Европа, който е изключително важна част от нейното културно наследство и основен дом за биоразнообразието, претърпява широко мащабни и потенциално необратими промени. Тези промени рефлектират както върху биологичните видове, така и върху функционирането на екосистемите.

Най-големите загуби на хабитати и екосистеми за биоразнообразието на континента през 90-те години бяха в степите, шубраците и тундрата, както и в мочурищата, блатата и тресавищата. Много от останалите мочурища изчезнаха в резултат от развитието на бреговете ивици, планинските водохранилища и речните технически съоръжения. По подобен начин, много от горите се изсичат по-интензивно от преди, въпреки че днес те покриват по-голяма част от Европа отколкото в близкото минало.

Тези загуби оказват влияние върху отделните биологични видове. Въпреки политиките за опазването им, които са част от европейската стратегия за съхранение на критичните

местообитания на дивата природа, много от тези видове остават застрашени, включително 42 % от местните бозайници, 15 % от птиците, 45 % от пеперудите, 30 % от земноводните, 45 % от влечугите и 52 % от сладководните риби.

Почвата на Европа е изключително разнообразна, като на континента се срещат над 300 основни вида почви. Възможно е изгубената почва впоследствие да се възстанови по естествен път, но за получаването само на няколко сантиметра нова почва са необходими 50 години. Почвата трябва да се смята за невъзобновяем ресурс. Тя е застрашена от много фактори — от ерозията, застрояването, замърсяването и осоляването. Това се оказва трудно за решаване проблеми досега и се очаква те да продължат да бъдат предизвикателство, в тон с очакваното бъдещо развитие в Европа на урбанизацията, интензивното земеделие и индустриализацията/деиндустриализацията.

Нуждата от вода на континента продължава да нараства, особено в домакинствата. Очаква се през идното десетилетие потреблението на вода в домакинствата в новите страни-членки да се увеличи със 70 %. Увеличава се също и количеството на водата за напояване на хранителните култури, особено в Южна Европа, където вече се забелязват признаци на водна криза. Очаква се промяната на климата да разшири и задълбочи този проблем. Дългосрочното наличие на обилно, надеждно и чисто водоснабдяване ще придобива все по-голямо значение в контекста на бъдещото планиране на ползването на земята, особено около Средиземноморието.

През изминалото десетилетие Европа постигна относително прекъсване на връзката между икономическия растеж и потреблението на материали и енергия. Но абсолютното потребление на ресурси се запази непроменено. Налице са големи различия между отделните страни на ЕС, като интензивността на потреблението на материали варира от около 11 кг/евро от БВП до по-малко от 1 кг/евро. Тези различия могат отчасти да бъдат обяснени с баланса в разпределението

на икономическите дейности между секторите на промишлеността и на услугите. Въпреки всичко продуктивността на ресурсите и на енергията в Западна Европа като средна стойност е четири пъти по-висока от тази в новите страни-членки на ЕС. Това предоставя значителни възможности за постигане на по-голям баланс в продуктивността на ресурсите между 15-те стари и 10-те нови държави-членки на ЕС посредством трансфер на технологии и други мерки.

Интеграция, иновации и пазарни реформи

Успешните политики на ЕС в областта на околната среда през последните 30 години до голяма степен бяха съсредоточени върху лесно видимите точкови източници. Тези проблеми бяха разрешени предимно посредством регламентиране и технологично обновление. Сега предизвикателството е да се разработят и въведат дългосрочни политики за онези сектори от икономиката, които имат най-голям дял в дифузните източници на замърсяване.

За да бъде постигнат някакъв значим напредък ще са необходими няколко десетилетия последователни, дългосрочни и едновременно с това гъвкави политически действия, които трябва да се ползват с широката подкрепа на гражданите. Това означава, че за ефективното разработване и въвеждане на политиките все по-голямо значение ще имат мерките за предоставяне на информация и повишаване на осведомеността сред обществеността.

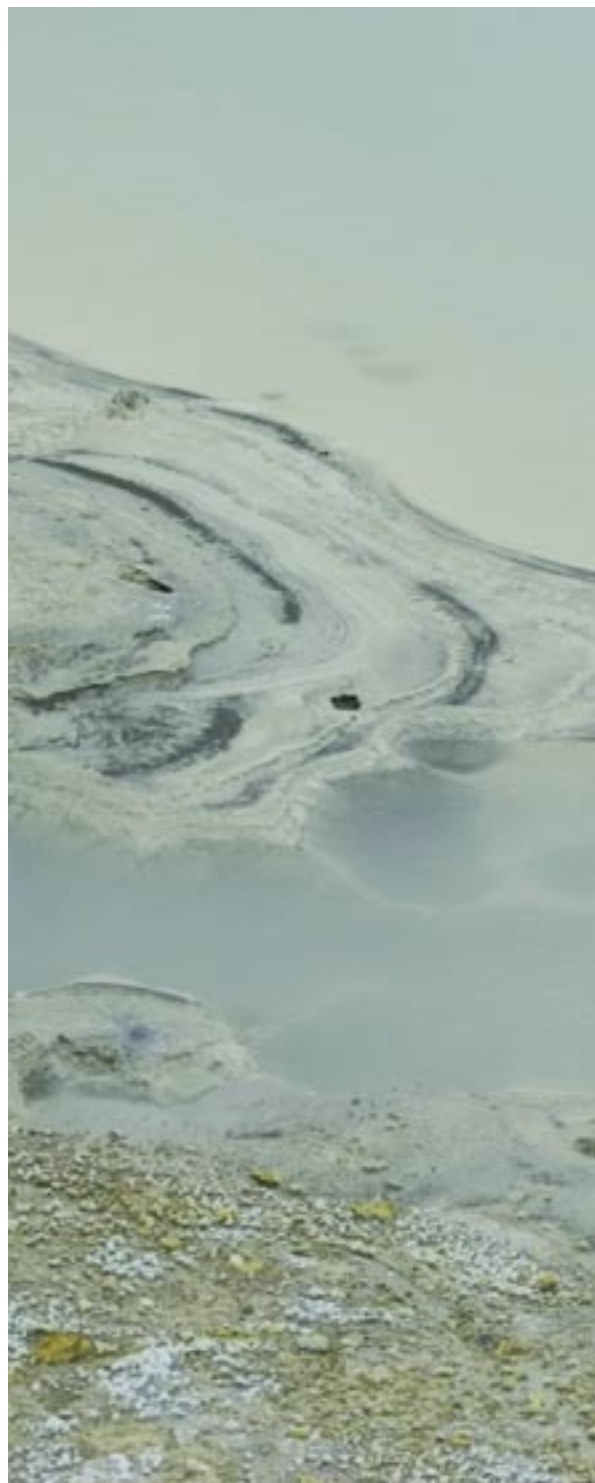
Ефективните политики ще трябва също така да насърчават промените в поведението на потребителите в Европа, както и да фокусират вниманието особено в транспортния, енергийния и селскостопанския сектори върху дейности, които в по-малка степен увреждат околната среда. Дългосрочните институционални реформи и планирането на финансови средства, които поощряват по-голяма екологична ефективност,

могат да спомогнат за насърчаването на подобни дейности. Те могат да бъдат допълнени от прилагането на пазарно-базирани инструменти. Например, преминаването от практиката за предоставяне на субсидии за вредни за околната среда дейности, към подкрепа за разработването и използването на еко-иновации в производството, енергийния транспорт и селското стопанство, би могло до голяма степен да подпомогне прехода към по-устойчиви икономически дейности.

Много политики на ЕС вече включват и цели, свързани с опазването на околната среда и се заделят значителни бюджетни средства за насърчаване на дейности и поведение, които съответстват на целите по отношение на околната среда — например Общата селскостопанска политика. Въпреки всичко, предвид широко обхватният характер на промените, които произтичат от ползването на земята, за Европа ще бъде от полза засилването на сътрудничеството между отделните сектори за разрешаване на въпросите на балансираното териториално присъединяване, като например между регионалното градско планиране и планирането в транспорта и използването на структурните и присъединителни фондове на ЕС.

Транспортният сектор е един добър пробен пример подчертаващ ползите от по-интегриран подход. В този сектор наблюдаваме, че са налице безброй взаимно обвързани движещи сили и натиск, които оказват въздействие върху околната среда. От една страна секторът е постигнал значително намаляване на емисиите на замърсяващи атмосферния въздух вредни и опасни вещества, като озонови прекурсори и окисляващи вещества. Но от друга, емисиите на парникови газове продължават да се увеличават след като търсенето на транспорт (товарен и пътнически) надминава отбелязания напредък в намаляването на свързаните с енергията емисии, постигнат посредством технологични подобрения и по-строги регламенти.

В тон с развитието на градските райони, транспортната инфраструктура оказва

тристранно въздействие върху земята. Тя води до унищожаването на годна земеделска земя, застрояването на площи с увеличаващи се темпове и фрагментация на хабитатите в целия Европейски съюз. Освен това, тя излага голяма част от населението на въздействието на силен шум.

Повишеният ни апетит към мобилност по земя и по въздух доведе до транспортни проблеми, които заеха челните места в дневния ред на обсъжданията на тема околната среда/устойчиво развитие, както на местно градско равнище, така и на световно ниво на управление. Това е отражение на широкия обхват на предизвикателствата, свързани с транспорта — от местните проблеми (градоустройство и планиране) до глобалните (парниковите газове и промяната на климата).

Дългосрочните по-интегрирани действия доведоха до значителни ползи. Налозите върху бензина са илюстрация за ефективността на дългосрочното изместване на икономическите стимули посредством пазарно-базирани инструменти. Американските и европейските автомобилни технологии са принципно едни и същи. Но данъците върху горивата в Европа в размер на около 50 % стимулираха промените в поведението на потребителите. Заедно с политическия натиск за използване на съвременните технологии, тези фактори направиха новите европейски автомобили през последните десетилетия почти двойно по-ефективни по отношение на разхода на гориво от тези в Америка, където данъците върху горивата са много по-ниски. Проучванията сочат, че могат да се направят значителни икономии в потреблението на енергия, ако подобни подходи бъдат приложени и при ценообразуването в енергетиката.

Какво можем да направим

Данъчната реформа може да допринесе за по-устойчива и здравословна околна среда. Постепенното преминаване на данъчната основа от облагане на 'добрите ресурси', като например инвестициите и трудовите доходи, към облагане

на 'лошите ресурси', като замърсяването на околната среда и неефективното потребление, би спомогнало също така за включването на разходите за опазване на околната среда в цената на услугите и продуктите. Това от своя страна ще създаде по-реалистични пазарни ценови сигнали.

Политиките могат да предвидят също и мерки за защита, за да гарантират данъците за опазването на околната среда да не бъдат социално несправедливи. По-бедните обществени слоеве обикновено изразходват по-голям дял от своите доходи за задоволяване на основни нужди, като храна, вода и енергия. Проучванията са установили, че облагането на електроенергията се отразява предимно на бедните, докато данъците върху транспорта се понасят от тях относително по-леко, тъй като те по-рядко имат достъп до частен транспорт. Данъците за замърсяване на околната среда обикновено са неутрални по отношение на своето въздействие върху различните социални групи.

Политиките, които извличат повече приходи от потреблението и по-малко от трудовите доходи, могат също така да предвидят една по-широка и разширяваща се данъчна основа, в отговор на тенденциите към намаляване на работната сила и застаряване на обществото.

Всичките седем тематични стратегии, разработвани в рамките на 6-та програма за действие в областта на околната среда, както и политиките за секторно интегриране и Стратегията за устойчиво развитие на Европейския съюз, насърчават дългосрочното планиране.

Дългосрочните последователни политики могат да насърчат реструктурирането на стимулите от финансови инструменти, пазарни цени и данъци, които ще са необходими за намаляване на растящата и все по-явна цена, която плащаме за това, че използваме природните ресурси на планетата. Постиженията в екологичната ефективност, които ще бъдат реализирани от това, биха могли също така да спомогнат за подобряване

на конкурентноспособността на европейската икономика. По-добрата енергийна и ресурсна производителност в Европа може също така да спомогне за частичното изместване на по-заден план на някои други конкурентни предимства, с които се ползват нововъзникващите икономики в Азия и Южна Америка.

Въпреки всичко са налице съществени пречки пред ефективното и ефикасно изпълнение на политиките на всички равнища на управление в ЕС. Проучванията на Европейската агенция по околната среда сочат, че институционалната организация може да бъде също толкова важна, колкото и разработването на самата политика.

Обществената подкрепа за постигнатите през последните десетилетия резултати в областта на

околната среда намира отражение в данните от проучването на Евробарометър 2005, което освен това сочи, че европейските граждани са готови да направят и повече. Този доклад показва, че действително е необходимо да се направи повече от страна както на правителствата, така и на гражданите, за да може икономическото развитие да съответства на носещите възможности на Земята.

Европа е в изгодната позиция да бъде начело на създаването на по-умно, по-чисто, по-конкурентно и по-сигурно европейско общество. Подобно благоприятно положение би могло да насърчи подобренията в световната екологична ефективност и справедливост, които в крайна сметка да осигурят качеството на живота в Европа.